

Bijlage. Beschrijving van de beroepskwalificatie van restauratievakman schrijnwerk (0369) als vermeld in artikel 1.

1. GLOBAAL

a. Titel

Restauratievakman schrijnwerk

b. Definitie

De restauratievakman schrijnwerk conserveert en restaureert houten schrijnwerk in historische gebouwen teneinde deze in zijn oorspronkelijke staat te herstellen.

c. Niveau

4

d. Jaartal

2018

2. COMPETENTIES

2.1 Opsomming competenties

BASISACTIVITEITEN

- Plant restauratiewerkzaamheden
 - Verwerft inzicht in de bestaande structuren
 - Situeert het goed in zijn historische en regionale context
 - Raadpleegt relevante informatie en interpreteert ze
 - Schat de stabiliteit in: toestand schrijnwerk
 - Beoordeelt de materiaaltechnische toestand van het schrijnwerk
 - Schat de vereiste hoeveelheden en aard van de materialen en materieel in
 - Observeert, beschrijft, schetst of fotografeert een bestaande situatie in functie van de uitvoering van het werk
 - Merkt eventuele gebreken in de oorspronkelijke constructie op
 - Vraagt om advies bij mogelijk schadelijke vegetatie (basiskennis vegetatie schadelijk voor schrijnwerk)
 - Plant de restauratiewerken en bepaalt mee de werkvolgorde (inclusief mogelijke schadelijke invloed van toekomstige werken)
- Vermijdt schade aan te behouden elementen en bouwdelen op de werf
 - Voorziet of en hoe er schade kan ontstaan door de restauratiewerkzaamheden
 - Schermt te behouden elementen en delen van het gebouw af
- Demonteert en recupereert grondstoffen
 - Demonteert houten elementen
 - Identificeert de oorspronkelijk gebruikte verbindingstechniek
 - Maakt verbindingen los
 - Controleert welke houten onderdelen recupereerbaar zijn en/of geschikt zijn voor herstelling
 - Demonteert andere materialen dan hout (glas, beslag,...)
 - Sorteert, stockeert, ordent en nummert herbruikbare grondstoffen en onderdelen
 - Beschermt en slaat grondstoffen en materialen op de gepaste manier op

- Past veiligheidsvoorzieningen toe voor het wegnemen, laden, lossen en terugplaatsen van houten elementen
- Meldt problemen aan leidinggevende/verantwoordelijke
- Bereidt de conservatie en/of restauratie voor
 - Reinigt en verstevigt waar nodig
 - Voorziet of en hoe er schade kan ontstaan door de restauratiewerkzaamheden
 - Schermt, indien nodig, te behouden elementen af
 - Beoordeelt instortingsgevaar, risico op schuren verzakkingen en beschadiging aan de constructie
 - Evalueert bestaande schoren op hun stabiliteit
 - Verstevigt, schoort en stut constructies
 - Meldt problemen aan leidinggevende/verantwoordelijke
- Conserveert preventief en curatief (schrijnwerk)
 - Houdt zicht aan (technische) voorschriften en fiches
 - Verwijdert aangetaste materialen
 - Verwijdert verspreiden sporen (schimmels, insecten,...)
 - Bereidt conserveringsproducten voor
 - Vult poriën
 - Verduurzaamt hout
 - Past manuele en/of machinale conserveringstechnieken toe (borstel, injecteren, vernevelen,...)
 - Controleert de kwaliteit van de behandelde oppervlakte
- Verwijdert en vult aangetast hout op
 - Stelt vast tot waar het hout is aangetast
 - Verwijdert aangetast hout zonder bijkomende schade (kappen, zagen,...)
 - Plaatst wapeningsmateriaal voor vloeistoffen en verankering
 - Maakt fixeerproducten aan
 - Brengt fixeerproducten aan
- Restaureert schrijnwerk
 - Controleert in functie van de eigen werkzaamheden (loodrechtheid, evenwijdigheid,...)
 - Beoordeelt de originele constructie
 - Controleert de grondstoffen
 - Zet nieuwe houten stukken in
 - Bewerkt (krimp)scheuren (stabiliseren, dichten, retoucheren)
 - Herstelt breuken
 - Plaatst gerestaureerd buitenschrijnwerk (ramen, deuren, luiken, onderdelen,...)
 - Plaatst gerestaureerde onderdelen van houten vloerbedekking (parket, plankenvloer,...)
 - Plaatst gerestaureerde trap(onderdelen)
 - Maakt aansluiting met oorspronkelijke onderdelen
 - Controleert de kwaliteit van het uitgevoerde werk
 - Voert kleine herstellingen bij en werkt onvolkomenheden bij
- Voert manuele bewerkingen uit
 - Voert eenvoudig snijwerk uit
 - Beitelt eenvoudige motieven uit
 - Gebruikt manueel gereedschap

2.2 Beschrijving competenties/activiteiten adhv de descriptorelementen

2.2.1 Kennis

- Basiskennis van opslag- en stapeltechnieken
- Basiskennis van milieuzorgsystemen en -voorschriften in functie van de eigen werkzaamheden

- Kennis van veiligheids-, gezondheids-, hygiëne- en welzijnsvoorschriften
- Kennis van de risico's van de restauratiewerkzaamheden voor de werkomgeving
- Kennis van informatiebronnen
- Kennis van vakterminologie
- Kennis van technische voorschriften en aanbevelingen in functie van de eigen werkzaamheden
- Kennis van de (oorspronkelijke) opbouw van een houten schrijnwerk
- Kennis van werkdocumenten, tekeningen en plannen
- Kennis van hout- en fineersoorten, hun eigenschappen, kwaliteit en geschiktheid voor de beoogde bestemming
- Kennis van de oorspronkelijk gebruikte houtsoort of fineer
- Kennis van zaagwijzes voor hout en fineer
- Kennis van het verwerken van fineer
- Kennis van aantastingen van hout (vocht, schimmels, insecten, gebreken) en de gevolgen daarvan
- Kennis van verweringsprocessen
- Kennis van de risico's van nagels en reststukken in gerecupereerd hout
- Kennis van het geschikte gereedschap voor het gebruiksklaar maken van gerecupereerd hout
- Kennis van (gebruikte) constructie- en verbindingstechnieken voor schrijnwerk
- Kennis van conserveringstechnieken en -middelen voor houten schrijnwerk
- Kennis van restauratietechnieken en -middelen voor houten schrijnwerk (incl. voor- en nadelen)
- Kennis van materialen en (hand)gereedschappen voor het restaureren/conserveren van houten schrijnwerk
- Kennis ontmantelingstechnieken voor houten schrijnwerk
- Kennis van fixatietechnieken- en middelen in hout (injecteren, ...)
- Kennis van stabiliteit van schoringsen
- Kennis van de technieken voor het verstevigen, schoren en stutten van constructies
- Kennis van zwakke plekken in constructies
- Kennis van de risico's (instorting, schade aan de constructie) bij het verwijderen van onderdelen
- Kennis van wapeningen en de wijze waarop deze geplaatst wordt
- Kennis van vulstoffen (epoxyharsen), eigenschappen en toepassingsgebied
- Kennis van oorspronkelijk gebruikt beslag, het mechanisme en de noodzakelijke uitsparingen ervoor (dievenklauwen, oud grendelwerk, fitsen, sierwerk, opzetraampompen, ..)
- Kennis van gebruikte materialen (hout-draadbout, kramplaten, deuvel, plaatstalen schoen, ...) en technieken (liplas, haaklas, vingerlassen, messing en groef, halfhoutse overkeping, doorlopende pen- en gatverbinding, ...) voor demontabel assembleren
- Kennis van de manieren waarop het origineel beslag werd gemonteerd (inschroeven, indraaien, inklikken, inslaan, ...)
- Kennis van herstelling- en retouchetechnieken en -middelen
- Kennis van de opbouw van originele kozijnen, ramen en deuren, luiken, hun onderdelen en hun onderlinge verbindingswijzen
- Kennis van de originele verankeringswijzen van kozijnen, deuren en luiken
- Kennis van de originele trapconstructie, de verschillende onderdelen van trappen en hun verbindingen
- Kennis van het originele houtsnijwerk van trapstijlen en profielen

- Kennis van stabiliteitsrisico's bij restauratie van traponderdelen
- Kennis van de oorspronkelijke bevestigingstechniek onderdelen van houten vloerbedekking
- Kennis van stut- en schoormateriaal
- Kennis van stabiliteit
- Kennis van proefboringen ter controle van het hout
- Kennis verduurzamingstechnieken en -middelen en de richtlijnen van de fabrikant (concentratie, beschermmaatregelen, ...)
- Kennis van (oude) lijmtechnieken en -middelen
- Kennis van richtlijnen fabrikant voor het aanmaken van houtrestauratiemortel
- Kennis van opspanttechnieken en -middelen
- Kennis van opvultechnieken en -middelen voor (krimp)scheuren
- Kennis van controle- en meetmethoden en -middelen
- Kennis van kwaliteitsnormen, waarden en toleranties
- Kennis van persoonlijke en collectieve beschermingsmiddelen
- Kennis van (veiligheids)pictogrammen
- Kennis van ergonomische hef- en tiltechnieken
- Kennis van etikettering en productidentificatie
- Kennis van manuele (hout)bewerkingstechnieken
- Kennis van de materialen die men kan gebruiken om de te behouden stukken af te schermen

2.2.2 Vaardigheden

Cognitieve vaardigheden

- Het kunnen controleren en uitvoeren van de werkopdracht volgens de planning, werktekeningen en plannen, de voorschriften en productfiches
- Het kunnen beoordelen van de originele constructie
- Het gebruikte hout kunnen beoordelen op recupereerbaarheid voor restauratiewerk
- Het rekening kunnen houden met de risico's van nagels en reststukken (schade, kwetsuren) in gerecupereerd hout
- Het kunnen identificeren van de oorspronkelijk gebruikte houtsoort en een geschikte vervanger kunnen selecteren
- Het (visueel) kunnen identificeren van zaagwijzes, kwaliteit(sklasse) en gebreken van massief hout
- Het (visueel) kunnen sorteren (kwaliteit, uitzicht, ...), aanbrengen en voegen van fineer
- Het kunnen vaststellen tot waar hout aangetast is, hetzij visueel, op gehoor of door te sonderen
- Het nauwkeurig kunnen werken, rekening houdend met de onderliggende structuur en constructies
- Het kunnen evalueren van de materialen en toe te passen technieken in functie van het beoogde resultaat
- Het historisch kunnen situeren van het gebruik van verschillende houtsoorten, stijlen en technieken en beoordelen of de geplande werkwijze het beoogde resultaat garandeert.
- Het kunnen toelichten van de verschillende restauratieopties met de voor- en nadelen ervan
- Het kunnen opmerken van eventuele gebreken in de oorspronkelijke constructie
- Het kunnen inschatten van de staat van het te restaureren oppervlak (plaats, aard, omvang, ernst, oorzaak van de schade)
- Het kunnen vastleggen van de opbouw van houten schrijnwerk (na ontmanteling)
- Het kunnen beoordelen of de onderdelen nog gerecupereerd kunnen worden

- Het kunnen beoordelen of de restauratie het best uitgevoerd of voorbereid wordt in het atelier of op de werf en de planning daarop beoordelen
- Het kunnen beoordelen van instortingsgevaar, risico op scheuren, verzakking en beschadiging aan de constructie of verwijderen van onderdelen van de constructie
- Het kunnen evalueren van de bestaande schoren op hun stabiliteit
- Het kunnen selecteren van de juiste gereedschappen in functie van de originele constructie
- Het kunnen integreren van de wapening op een omkeerbare wijze in de constructie zonder bijkomende schade te veroorzaken
- Het kunnen bepalen van de stockagewijze en –plaats in functie van kwetsbaarheid en eigenschappen van de gebruikte materialen
- Het kunnen uitsmetten, paren en afschrijven rekening houdend met het gebruikte materiaal en uitzicht in de oorspronkelijke constructie
- Het kunnen beoordelen of origineel beslag hergebruikt kan worden
- Het kunnen inschatten of op basis van het uitzicht van de oorspronkelijke constructie (fijn)schaven, schuren of verruwen gewenst is
- Het kunnen beoordelen van de originele montage van houten schrijnwerk
- Het kunnen beoordelen van de veiligheid van origineel sluitwerk en alternatief beslag kunnen aanbrengen in het kader van diefstalpreventie
- Het kunnen nummeren van onderdelen op een manier die toelaat om het geheel terug samen te stellen naar oorspronkelijk model

Probleemoplossende vaardigheden

- Het gepast kunnen reageren op vastgestelde problemen met betrekking tot kwaliteit, veiligheid, milieu, proces en techniek rekening houdend met de voorschriften/procedures
- Het kunnen bijsturen van de werkopdracht bij onvoorziene omstandigheden
- Het kunnen oplossen van eenvoudige problemen aan de omgeving of het product bij de plaatsing
- Het kunnen bijstellen van de (houtbewerkings)machines bij afwijkingen aan de bewerkte werkstukken
- Het kunnen aanpassen van de eigen planning aan wijzigende omstandigheden
- Het kunnen bijsturen van de eigen werkzaamheden om koudebruggen, en lekken in het lucht- en damp scherm te vermijden
- Het pro-actief kunnen nemen van gepaste maatregelen bij veiligheidsrisico's rekening houdend met de voorschriften/procedures
- Het kunnen opmerken van eventuele tekorten in de planning en alternatieve behandelingsvormen of bijstellingen in de werkplanning kunnen voorstellen

Motorische vaardigheden

- - Het kunnen toepassen van de juiste ergonomische hef- en tiltechnieken
- Het kunnen aanbrengen van beschermings- en afwerkingsproducten volgens de gepaste technieken
- Het kunnen uitvoeren van restauraties en conservaties volgens de gepaste technieken
- Het kunnen (de)monteren/ontmantelen van houten schrijnwerk rekening houdend met hergebruik
- Het kunnen reinigen en decaperen van houten schrijnwerk
- Het kunnen losmaken van oorspronkelijk gebruikte verbindingen
- Het (gerecupereerd) hout gebruiksklaar kunnen maken door ontnagelen, schuren, verf te verwijderen en opdelen
- Het kunnen beschermen van de onderdelen van de constructie waaraan niet moet worden gewerkt

- Het oordeelkundig kunnen uitkappen of uitzagen van aangetast hout zonder bijkomende schade aan te richten en het kunnen verwijderen
- Het kunnen maken van gedetailleerde mallen met inzicht in de originele constructie
- Het nauwkeurig kunnen kopiëren van profileringen en verbindingen
- Het kunnen aanbrengen van profileringen op de voorziene plaatsen, met inzicht in de oorspronkelijke profilering
- Het kunnen voorzien van uitsparingen voor (te hergebruiken) beslag
- Het kunnen herstellen van verbindingen op de oorspronkelijke wijze
- Het kunnen assembleren van onderdelen op demontabele wijze
- Het kunnen plaatsen van wapeningsmateriaal voor vloeistoffen en verankering
- Het kunnen uitvoeren van fixatie door middel van injecteren
- Het kunnen verlijmen en vullen van (krimp)scheuren
- Het beslag kunnen vervangen en het aanbrengen volgens de originele wijze
- Het kunnen snijden/sculpteren van eenvoudige motieven in hout naar origineel model
- Het kunnen verankeren, afhangen, plaatsen en verbinden van gerestaureerde of vernieuwde kozijnen, ramen, deuren, luiken en –onderdelen
- Het kunnen bevestigen van gerestaureerde of vernieuwde houten vloerbedekking
- Het kunnen een aansluiting maken met de oorspronkelijke delen
- Het kunnen aanbrengen van houtrestauratiemortel en vulstoffen
- Het kunnen retoucheren en onvolkomenheden bijwerken

2.2.3 Context

Omgevingscontext

- Dit beroep wordt uitgeoefend in de werkplaats en op bouwplaatsen in bewoonde of in gebruik zijnde gebouwen (renovatie) binnen ondernemingen en vergt de nodige mobiliteit en contactvaardigheid.
- Dit beroep wordt meestal in teamverband uitgeoefend, meestal in een onderneming waar de nodige flexibiliteit belangrijk is om zich aan te passen aan wijzigingen van planning, omgeving, grondstoffen en machines.
- De werkopdrachten worden soms strikt afgebakend in de tijd en er heersen in sommige gevallen strikte deadlines, wat resultaatgerichtheid, stressbestendigheid en doorzettingsvermogen vraagt.
- De hout- en bouwsector kennen veel reglementeringen, normen, aanbevelingen en technische voorlichtingsfiches inzake kwaliteit, veiligheid, gezondheid, hygiëne, welzijn, milieu en duurzaam bouwen. Verspilling en de rijzende afvalberg dwingen tot een economische en ecologische omgang met en hergebruik van grondstoffen en materialen.
- Binnen dit beroep maakt men gebruik van elektrisch en pneumatisch gereedschap. Dit kan gevaar inhouden voor het oplopen van snijwonden, het klemraken van de machine, de terugslag van het werkstuk en/of van de machine, het stoten tegen voorwerpen, gevaar voor elektrocutie,...
- Bij het werken met machines kan er lawaaihinder en (hout)stof voorkomen.
- De situatie op de werkplek kan het dragen van lasten en werken in moeilijke houdingen en omstandigheden impliceren.
- Het bijblijven met de (technologische) ontwikkelingen binnen de sector vergt leergierigheid en het volgen van (verplichte) opleidingen.

Handelingscontext

- De beroepsbeoefenaar moet rekening houden met de historische context en de aanwezige erfgoedwaarde.

- Oog hebben voor kwaliteit en de tevredenheid van de klant door met zorg, toewijding en zin voor esthetiek te werken.
- Op constructieve en gebruiksvriendelijke wijze uitwisselen van informatie met klanten, collega's en derden.
- Aandacht hebben voor gevaarlijke situaties, veiligheidssignalisatie op de werkplek/werf respecteren en PBM's en CBM's met zorg gebruiken en onderhouden.
- Omzichtig omgaan met grondstoffen en producten, rekening houdend met veiligheidsvoorschriften.
- Zorgvuldig en nauwkeurig gebruiken van (houtbewerkings)machines, gereedschappen en materialen.

2.2.4 Autonomie

Is zelfstandig in

- het uitvoeren van de plannen, voorbereiden en uitvoeren van de eigen werkzaamheden

Is gebonden aan

- deontologische codes, charters en conventies met betrekking tot erfgoed
- de wetgeving rond erfgoedzorg
- een ontvangen werkopdracht en tijdsplanning
- veiligheids-, gezondheids-, kwaliteits- en milieuvoorschriften, codes van goede praktijk, technische voorschriften, productfiches, werktekeningen en plannen
- afspraken met betrekking tot zijn eigen werkzaamheden met collega's en derden
- instructies van de leidinggevende

Doet beroep op

- de leidinggevende/restaurateur voor de werkopdracht, gegevens, planning, leveringen, melden van problemen en gevaarlijke situaties en bijkomende instructies.
- een meer bevoegd persoon indien hij een probleem niet opgelost krijgt of te maken krijgt met werkzaamheden die buiten zijn bevoegdheid vallen.
- (onderhouds)technieker en/of derden bij storingen, technische interventies en/of onderhoud aan het machinepark.

2.2.5 Verantwoordelijkheid

- Het plannen van restauratiewerkzaamheden
- Het vermijden van schade aan te behouden elementen en bouwdelen op de werf
- Het demonteren en recupereren van onderdelen en grondstoffen voor restauratie en of conservatie (schrijnwerk)
- Het voorbereiden van de restauratie- en/of conservatie
- Het verwijderen en opvullen van aangetast hout
- Het restaureren van schrijnwerk
- Het preventief en curatief conserveren (schrijnwerk)
- Het uitvoeren van manuele bewerkingen

2.3 Attesten

2.3.1 Wettelijke Attesten

Geen

2.3.2 Vereiste Attesten

Er zijn geen verplichte attesten, maar voor het uitoefenen van bepaalde werkzaamheden en/of risicovolle taken zijn bepaalde attesten en/of certificaten vereist, zoals VCA, attest veilig werken op hoogte, ...

Het is steeds aangeraden de vigerende wetgeving te raadplegen, daar deze onderhevig kan zijn aan veranderingen.

2.3.3 Instapvoorwaarden

BKD Binnenschrijnwerker of BKD Buitenschrijnwerker

Gezien om gevoegd te worden bij het besluit van de Vlaamse Regering van ... tot erkenning van de beroepskwalificatie restauratievakman schrijnwerk.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Onderwijs,

Hilde CREVITS

De Vlaamse minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport,

Philippe MUYTERS